

Pozyskiwanie finansowania na budowanie cyfrowych zasobów

I. Wprowadzenie

Pozyskiwanie pieniędzy na budowę zasobów cyfrowych czy digitalizację w Polsce nie jest już tak trudne, jak było parę lat temu, z różnych powodów. Po pierwsze są na to pieniądze i jest zrozumienie, że cyfryzacja ma znaczenie istotne dla Polski, po drugie ludzie nauczyli się opracowywać plany i realizować projekty zgodnie z procedurami przygotowanymi przez donatorów. Kosztowało nas to wszystkich wiele lat pracy, szkoleń i praktyk, ale efekty są widoczne. Dzięki tym umiejętnościom powstały archiwa i biblioteki cyfrowe, które udostępniają interesujące kolekcje w Internecie, nie bez przeszkód oczywiście, ale konsekwentnie.

Dysponować publicznymi funduszami — co to znaczy?

Pieniądza, które możemy pozyskać na prace rozwojowe, budowanie zasobów kultury, w tym na digitalizację w Polsce zwykle pochodzą z funduszy publicznych, czy to krajowych czy zagranicznych lub od prywatnych fundatorów, którzy wspierają kulturę, edukację i naukę. W przyszłości można się także spodziewać takich inwestycji, jakie poczyniła firma Google skanując książki największych bibliotek amerykańskich, choć jej doświadczenia z projektem *Google Books* są bardzo trudne. Inną sprawą jest nasz stosunek do tego typu przedsięwzięć, w których istotnym elementem jest zysk komercyjny.

Co to oznacza dla beneficjentów publicznych pieniędzy? Oznacza to tyle, że spada na nich ogromna odpowiedzialność za to jak i dla kogo budują cyfrowy świat kultury, digitalizują obiekty, co potem z cyfrowym zasobem zrobią, jak go zabezpieczą i przechowają dla następnych pokoleń. Pieniądze podatników powinny być wydane racjonalnie i dla dobra wspólnego, w przypadku ucyfrowiania zasobów kultury po to, by można je w innej postaci przechować przez lata oraz szerzej niż do tej pory udostępnić podatnikom. Technologia dała nam także nadzieję, że uczestnictwo w kulturze może być nieograniczone pod warunkiem, że będziemy trzymali się zasady, iż Internet jest dobrem wspólnym [1] oraz przyjmujemy postawę otwartą wracając do tradycji opieki o tę przestrzeń publiczną, w której wszyscy mamy te same szanse na dostęp do obiektów kultury, wiedzy i edukacji zagwarantowane zresztą w konwencjach praw człowieka.

Pomijając restrykcje prawa autorskiego, wydaje się, że zbyt często mamy w Polsce do czynienia z postawą zamkniętą wobec tych dóbr, które już należą do nas wszystkich (public domain [2]). Postawa taka powoduje, że owszem tworzymy kolejne portale, platformy, digitalizujemy obiekty kultury narodowej, ratujemy ich substancję, ale potem — nie wiadomo dlaczego — zawłaszczamy je jako instytucja (copyfraud), pieczętując znakami wodnymi tak dużymi, że nie można z obiektu skorzystać (patrz przypadek Narodowego Archiwum Cyfrowego <http://audiovis.nac.gov.pl/obraz/18181/> [3]), opatrując

obiekty z domeny publicznej copyrihtem (patrz Polona *Odezwa do wychodztwa* : (z datą: 28 kwietnia 1858) <http://www.polona.pl/dlibra/docmetadata?id=2921&dirids=1>), jakby nie należały do nas wszystkich, ale do jednej instytucji. Często żądamy także dodatkowych opłat za wykorzystanie cyfrowej fotografii, książki, gazety, która jest dobrem wspólnym i została zdigitalizowana za pieniądze publiczne lub zabraniamy użytkownikom kopiować czy fotografować pozycje instytucji pamięci. Archiwa, muzea, biblioteki mają obowiązek je chronić, a nie tworzyć sztuczne bariery. Wydawcy, którzy także korzystają z dotacji publicznych szczególnie wydając prace naukowe czy niszowe wprowadzają zabezpieczenia (DRM), które z punktu widzenia przepisu o dozwolonym użytku są nielegalne, bo nie pozwalają na sporządzenie kopii.

Zanim więc zaczniemy pozyskiwać publiczne pieniądze na budowanie cyfrowych zasobów czy digitalizację, uświadommy sobie, dla kogo to robimy i kto za to płaci — jaki jest wyższy cel takiej działalności. Piszę o tym dlatego, że świadomości tej brakuje zarówno po stronie beneficjentów, jak i donatorów. Umowy grantowe nie zawierają klauzul o powszechnym udostępnianiu obiektów ucyfrowionych za pieniądze publiczne — a powinny (patrz przypadek Stanów Zjednoczonych <http://publicaccess.nih.gov/> [4]).

Na co potrzebujemy pieniędzy, by zbudować zasoby cyfrowe?

Tworzymy w Polsce biblioteki cyfrowe od lat, ale doświadczenia mamy różne, czasem odnosi się wrażenie, że nie do końca wiemy, jakie procesy powinny być zaplanowane i jakie koszty trzeba ponieść, by zbudować profesjonalne zasoby i upublicznić je dla wszystkich, dlatego warto przypomnieć sobie na co powinniśmy pozyskiwać pieniądze:

1. na zakup i wdrażanie nowych technologii, na których cyfrowe zasoby mogą być przechowywane, skutecznie zarządzane i udostępniane;
2. na selekcję i opracowanie obiektów oraz ich digitalizację;
3. na analizy i ekspertyzy prawne; na pozyskiwanie praw autorskich i opłacanie licencji;
4. na analizy i ekspertyzy w zakresie wdrażanie międzynarodowych standardów;
5. na budowanie sieci współpracy (partnerstwa, konsorcja, koalicje);
6. na współpracę międzynarodową (konferencje, warsztaty, spotkania, konsultacje,
7. na badania i szkolenia, praktyki, stypendia i inne;
8. na promocję zasobów cyfrowych w Polsce i za granicą;
9. na zachowanie i konserwację zasobów.

Nie są to wszystkie nasze potrzeby, ale takie podstawowe, o których warto pamiętać, kiedy będziemy się podejmowali decyzję pozyskiwania pieniędzy na budowanie cyfrowych zasobów. Pamiętajmy, że nie jest to jedynie bieżące sfotografowanie obiektów czy ich opracowanie, ale także szereg innych towarzyszących temu działań, które są niemniej ważne i skomplikowane, wymagają fachowej wiedzy i muszą być przewidywane na lata.

Jak dotrzeć do informacji ogólnych o grantach i programach?

Pracownicy instytucji pamięci narodowej, stowarzyszenia i inne podmioty, które posiadają cenne obiekty kultury mogą się ubiegać o fundusze zarówno polskie, jak i zagraniczne w kilku ministerstwach i fundacjach wspierających kulturę, naukę czy edukację. Często jest tak, że ministerstwa delegują swoje uprawnienia na inne jednostki

im podległe, bądź mające ich zaufanie i one zarządzają realizacją poszczególnych programów. W przypadku fundacji zwykle one same opracowują swoje budżety, programy oraz pilnują ich poprawnej realizacji bądź podzlecają zadanie innej fundacji [5].

Szukając pieniędzy na konkretne przedsięwzięcia należy przede wszystkim przygotować się do tego zadania i mieć świadomość, że bez nauki się nie obejdzie. Można oczywiście skorzystać z tradycyjnych wyszukiwarek, ale przy małym doświadczeniu mogą jedynie przyprawić nas o ból głowy. Warto zatem znać miejsca, w których informacje o pozyskiwaniu funduszy są opracowywane przez osoby do tego przygotowane, np. organizacje pozarządowe, które mają swój portal rozwijający się od lat by dostarczać wiedzy na temat skąd i jak pozyskać pieniądze na działalność.

Na stronach portalu organizacji pozarządowych *NGO.PL* <http://www.ngo.pl/> można znaleźć i najnowsze informacje o bieżących konkursach, poradniki, informacje o szkoleniach i porady na interesujące nas tematy, warto więc poświęcić trochę czasu i poznać informację tam udostępnianą. Przykładowa podstrona *Termin ucieka* ma na celu przypomnieć nam, że właśnie „uciekają nam jakieś pieniądze”, bo zapomnieliśmy złożyć wnioski w odpowiednim czasie.

Innymi miejscami mogą być branżowe serwisy informacyjne, takie jak *EBIB*, które opracowują strony internetowe zatytułowane *Granty dla bibliotek*. Na początek trzeba sprawdzić, czy taki serwis jest aktualizowany i czy informacja została przygotowana przez fachowców. Jeśli tak, droga może być ułatwiona. Na stronie tej prezentowane są informacje o portalach, programach, instytucjach i innych miejscach w Polsce, dzięki którym bibliotekarze mogą znaleźć informację o funduszach wspierających kulturę, naukę, edukację i inne. Warto do nich zajrzeć raz w roku i zorientować się, czym możemy dysponować.

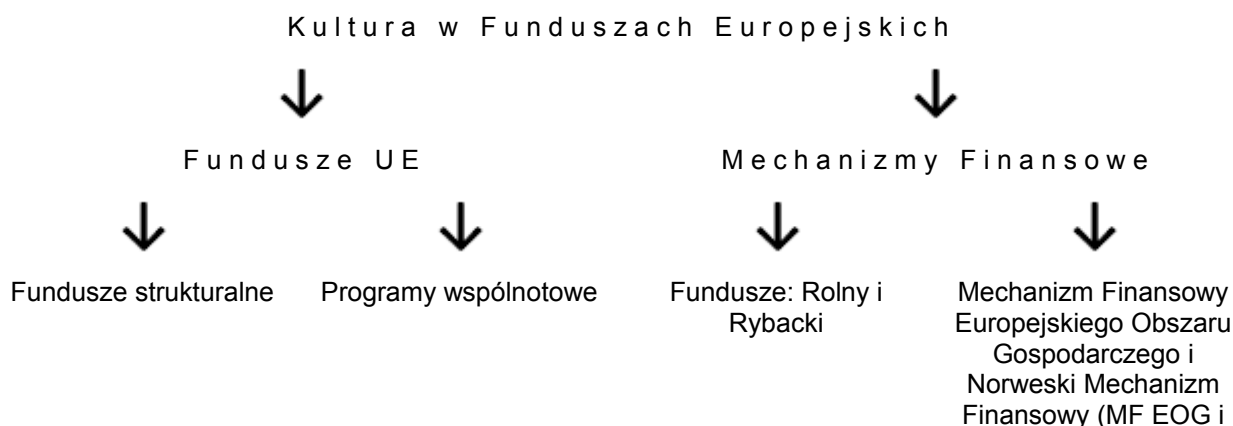
- EBIB — serwis informacyjny dla bibliotekarzy, który wspiera swoją grupę zawodową w poszukiwaniu funduszy na różne przedsięwzięcia <http://www.ebib.info/content/category/8/160/79/>.
- Portal Funduszy Europejskich <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/Strony/glowna.aspx> — strony poświęcone Funduszom Europejskim na lata 2007-2013, którymi Polska dysponuje w zakresie regionalnym czy ogólnopolskim.
- Punkt Kontaktowy Kultura, który informuje o programie *Culture 2007-2013*, ale i podaje także wykaz wybranych fundacji i organizacji, które wspierają działalność kulturalną, <http://www.program-kultura.eu/>.
- Portal Projekty Edukacyjne <http://www.projektyedukacyjne.pl/> — organizacja pozarządowa, która informuje o funduszach na edukację, naukę i kulturę.
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego opracowało stronę: *Programy ministra* <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2010.php>, do których mogą aplikować organizacje pozarządowe, instytucje kultury i nauki oraz asystent wnioskodawcy — strona poświęcona poszukiwaniu funduszy na realizowanie projektu. MKiDN poleca także *Środki europejskie* <http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/srodki-europejskie.php>, które warto wykorzystać dla rozwoju swojej instytucji.
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego — przedstawia granty dla nauki z różnych zakresów (badania, rozwój) na stronie zatytułowanej FINANSOWANIE. — <http://www.nauka.gov.pl/finansowanie/>. Pośredniczy w trzech europejskich

programach operacyjnych: Innowacyjna Gospodarka, Kapitał Ludzki oraz Infrastruktura i Środowisko a także dysponuje środkami krajowymi — <http://www.nauka.gov.pl/finansowanie/finansowanie-nauki/>. Dla bibliotekarzy mogą być ciekawe fundusze rozwojowe oraz DWB.

- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej — <http://www.mpips.gov.pl/index.php?gid=432> dysponuje grantami z zakresu szkoleń, wsparcia osób niepełnosprawnych, organizacji pozarządowych, integracji obywateli.
- Portal NGO <http://www.ngo.pl/> pokazuje nie tylko fundusze strukturalne na stronie <http://nsro.ngo.pl/>, ma także bazę organizacji grantodawczych: http://bazy.ngo.pl/search/wyniki.asp?wyniki=1&szukanie=zaawans1&kryt_typ_instyt_multi=84&baza=65, informuje w newsach o funduszach dla organizacji pozarządowych (fundacji, stowarzyszeń) na inicjatywy kulturalne, społeczne, szkoleniowe i inne. Bardzo ciekawa jest ich inicjatywa zatytułowana: *Termin ucieka* — <http://kalendarz.ngo.pl/x/254880> — dzięki której można być na bieżąco z terminami konkursów.
- Euro na Kulturę — Towarzystwo Amicus na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego informuje, jak i gdzie zdobyć pieniądze na kulturę: <http://www.euronakulture.eu/informacje.php> oraz <http://www.euronakulture.eu/fundusze.php>.

Warto także subskrybować biuletyny informacyjne lub newsy punktów kontaktowych poszczególnych programów, które na bieżąco przesyłają informacje o otwartych konkursach, wtedy nie trzeba się martwić, że przegapimy okazję, która dla konkretnej grupy zawodowej, może być ważna. Przykładowy newsletter programu *Kadra Kultury*: <http://www.regiony.nck.pl/newsletter.php>. Na stronach punktów informacyjnych bardzo łatwo jest zapisać się na listę subskrybentów, np.: http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/dzialaniapromocyjne/Strony/punkty_informacyjne.aspx.

Bardzo interesująca jest *Mapa Dotacji* znajdująca się na stronie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, która pozwala nam podglądać, jakie projekty, gdzie w Polsce są realizowane. Taki ogląd może nam pomóc nie tylko podejmować decyzje, ale także postrzec partnera współpracy w ramach jakiegoś podobnego projektu, polecam przyjrzenie się tej mapie: <http://www.mapa.funduszeuropejskie.gov.pl/>. Na zlecenie tegoż Ministerstwa Towarzystwo Amicus realizuje program *Euro na Kulturę*, w ramach którego zaplanowano opracowania materiałów i szkolenia w zakresie pozyskiwania pieniędzy. Towarzystwo to także opracowało tabelę z innymi funduszami dla kultury, warto z niej skorzystać.

			NMF)
1. Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL)	1. Kultura 2007-2013	1. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (RPO WP)	1. Fundusz Wymiany Kulturalnej (FWK)
2. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG)	2. Europa dla obywateli	2. Program Operacyjny Ryby (PO Ryby)	2. Fundusz Stypendialny i Szkoleniowy (FSS)
3. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IIS)	3. Media 2007		3. Fundusz Badań Naukowych (FBN)
	4. Młodzież w działaniu		4. Fundusz Organizacji Pozarządowych (FOP)
	5. Uczenie się przez całe życie		
4. 16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO)	6. 7. Program Ramowy		

Tabela opracowana przez Towarzystwo Amicis z programu Euro na Kulturę. Tryb dostępu: <http://www.euronakulture.eu/fundusze.php>

Na programy trzeba patrzeć niestandardowo i szukać pieniędzy, które nie tylko wspierają działania instytucji pamięci, imprezy czy infrastrukturę, ale także szkolenia wszelkich grup społecznych, integrację społeczną, wsparcie organizacji pozarządowych. Warto pamiętać o programach transregionalnych i transgranicznych oraz wspierania wsi, regionów wschodnich a nawet małych przedsiębiorstw. Każdy z nich może okazać się ciekawy dla naszej instytucji lub współpracującej z nami, jeśli nie ma naszej instytucji na liście beneficjentów, nie należy się tym martwić tylko pomyśleć o dobrym partnerze, który pomoże nam zrealizować nasze zamierzenie.

II. Organizacje i instytucje wspomagające działające w kraju

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Minister Kultury od paru lat ma programy, w które można wpisać tworzenie dziedzictwa cyfrowego. Każdy przejaw działalności kulturalnej, który realizujemy z programów, może być zapisany do postaci cyfrowej, zarchiwizowany i upubliczniony w Internecie. Dlatego realizując jakieś przedsięwzięcie kulturalne (przedstawienie, wystawę, pokaz) powinniśmy zapisać czy to w postaci filmu, czy książki, raportu, czy podcastu lub nagrania audio i potem umieścić to w bibliotece cyfrowej.

Program Edukacja kulturalna ma na celu: aktywizację i inspirację zachowań twórczych; rozwijanie ekspresji twórczej i kreatywności; wzbogacenie oferty artystycznej edukacji pozaszkolnej skierowanej do dzieci i młodzieży. W jej ramach można wykonać:

- a) interdyscyplinarne (wykorzystujące różne formy ekspresji artystycznej) projekty edukacyjne skoncentrowane wokół przewodniego tematu/tematów lub problemu/problemów prowadzone w ramach innowacyjnych form działania, m.in. instalacji, warsztatów twórczych, akcji, happeningów;
- b) projekty edukacyjne skoncentrowane na jednej dziedzinie sztuki, zbudowane z różnorodnych działań artystycznych rozwijające kreatywność przy jednoczesnym zdobywaniu umiejętności;
- c) projekty edukacyjno-animacyjne tworzone we współpracy ze społecznościami, odwołujące się do lokalnej symboliki i specyfiki;
- d) edukacyjne projekty międzypokoleniowe oparte na współdziałaniu przedstawicieli różnych grup wiekowych.

Przy realizacji tego programu powstają zwykle materiały edukacyjne a podczas działań twórczych — materiały filmowe w postaci cyfrowej — zarchiwizujemy je w bibliotekach cyfrowych, niech służą innym do podobnych działań. Opatrzmy je wolnymi licencjami, tak żeby dać sygnał, iż pieniądze podatników zostały dobrze wykorzystane.

Wydarzenia artystyczne, Priorytet 3 — Sztuki wizualne ma na celu: promocję i popularyzację najwartościowszych zjawisk z obszaru współczesnych sztuk wizualnych oraz wzmocnienie udziału Polski w międzynarodowym obiegu sztuki współczesnej. W jego ramach można przygotować: wystawy, festiwale, przeglądy, konkursy, plenery, warsztaty i inne projekty i działania artystyczne (wraz z ich dokumentacją w postaci katalogów); zakupić obiekty i kolekcje sztuki współczesnej w celu tworzenie reprezentatywnych kolekcji sztuki współczesnej, zaprezentować je i popularyzować, przeprowadzić przedsięwzięcia mające na celu zachowanie (w tym dokumentację i archiwizację), a także popularyzację i promocję medialną dokonań wybitnych artystów polskich (w tym filmy dokumentalne i publikacje o tematyce związane ze współczesną sztuką wizualną).

Nie ma przeszkód, by na koszt grantu zakupić kolekcje, skatalogować je, upublicznić w sieci, sfilmować każdą wystawę, przygotowywać katalogi a potem zachować ich kopie w archiwach cyfrowych. Trzeba pamiętać przy tym o podpisywaniu odpowiednich licencji z autorami dzieł, by upublicznianie i archiwizacja była zgodna z życzeniem autora i prawem polskim. Licencje Creative Commons bardzo to ułatwiają. Na to także trzeba zaplanować pieniądze.

Program Zasoby Cyfrowe MKiDN

Oczywiście najważniejszym programem MKiDN, jeśli chodzi o tworzenie zasobów, jest *Program Zasoby Cyfrowe*, który jest dedykowany digitalizacji w różnych instytucjach pamięci narodowej. Został on podzielony na 4 priorytety: Digitalizacja materiałów bibliotecznych, digitalizacja zabytków i muzealiów, digitalizacja materiałów archiwalnych oraz digitalizacja materiałów audiowizualnych.

Przykładowy *Priorytet 1. Digitalizacja materiałów bibliotecznych*, którego instytucją zarządzającą jest Biblioteka Narodowa a cele, jakie będą realizowane następujące:

1. Rozbudowa infrastruktury digitalizacyjnej w bibliotekach.
2. Digitalizacja polskich zasobów bibliotecznych.
3. Bezpieczne i długookresowe przechowywanie zasobów bibliotecznych w postaci cyfrowej.
4. Upowszechnianie zbiorów bibliotecznych w wersji cyfrowej.
5. Edukacja w zakresie digitalizacji zbiorów bibliotecznych i długookresowego przechowywania zasobów cyfrowych.

Rodzaje zadań, które się kwalifikują do programu:

- tworzenie infrastruktury technicznej dla zasobów cyfrowych w bibliotekach (np. tworzenie pracowni digitalizacji, zakup skanerów, sprzętu komputerowego, urządzeń do masowego przechowywania i udostępniania danych, systemów informatycznych oraz oprogramowania itp.);
- digitalizacja zbiorów bibliotecznych;
- udostępnianie oraz przechowywanie zasobów cyfrowych poprzez tworzenie i prowadzenie bibliotek cyfrowych;
- organizacja szkoleń i warsztatów, służących edukacji w zakresie digitalizacji materiałów bibliotecznych;

Wszystko wyglądałoby bardzo dobrze, ponieważ strategie opracowane w latach 2004-2006 przygotowały ministerstwo do dobrego rozplanowania zadań, ale problemy pojawiają się na poziomie szczegółowych rozstrzygnięć. W roku 2010 nie wiedzieć czemu biblioteki akademickie, które tworzą najlepsze w kraju biblioteki cyfrowe, nie mogą aplikować do MKiDN o pieniądze tak, jak do tej pory, ponieważ zniknęły z listy beneficjentów. Sukcesem poprzedniego *Zespołu ds. digitalizacji* było to, że w regulaminach konkursów na listach beneficjentów pojawiły się szkoły wyższe, które digitalizują najlepiej i najwięcej, utrzymują serwery, centra informatyczne, mają wyszkoloną kadrę naukową, prowadzą badania, współpracują międzynarodowo. Zapis w nowym regulaminie wygląda tak dla części bibliotecznej:

Uprawnienie wnioskodawcy:

- *państwowe i samorządowe instytucje kultury (wyłącznie biblioteki);*
- *organizacje pozarządowe;*
- *kościóły i związki wyznaniowe prowadzące biblioteki;*
- *podmioty prowadzące działalność gospodarczą w sferze kultury.*

Warto zaglądać do rezultatów z poszczególnych naborów, by prześledzić, jakie projekty zostały dobrze ocenione. Przykładowa lista beneficjentów z 30 listopada 2009 roku z konkursu *Programu Zasoby cyfrowe* MKiDN, do którego mogły aplikować biblioteki publiczne, kościelne oraz organizacje pozarządowe. Priorytet zatytułowano: *Zasoby cyfrowe — Digitalizacja materiałów bibliotecznych* — a przeznaczono dla niego 1.028.970 PLN. W porównaniu z konkursami przeznaczonymi dla materiałów archiwalnych (4.527.566 PLN), muzealnych (2.421.450 PLN) czy audiowizualnych (6.241.984 PLN) — sytuacja bibliotek wygląda bardzo skromnie zarówno finansowo, jak i liczbowo, żeby nie powiedzieć żenująco. Nie wiadomo czy wynika to z niskiej liczby wniosków, czy oceny, jakie te wnioski dostały. Można sądzić, że spowodowała to decyzja o wykluczeniu z grupy aplikujących najbardziej doświadczonych twórców polskich bibliotek cyfrowych.

W roku 2009 zmieniła się polityka Ministra i zespół, który decyduje o digitalizacji w Polsce. Zmieniła się lista beneficjentów, instytucji, które mogą pozyskać pieniądze na nią, wykluczono z niej największe biblioteki akademickie w kraju, które stworzyły sieć polskich bibliotek cyfrowych i wspólnie z PCSS z Poznania wprowadziły je do Europeany (ponad 300 tys. obiektów polskiej kultury), najważniejszy program digitalizacyjny ma dla bibliotek nieco ponad milion PLN, to nie może się przekładać na jakość i ilość zasobów. Pieniądzy trzeba szukać w innych miejscach.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ),

MKiDN jest odpowiedzialne za realizację wielu programów i swoich oraz tych realizowanych z pieniędzy zagranicznych — jednym z ważniejszych jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ), gdzie na projekty kulturalne można ubiegać się z *Priorytetu 11 - Kultura i dziedzictwo kulturowe* z 3 następujących działań:

11.1 - „Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym”. W ramach tego działania można otrzymać dofinansowanie m.in. do: konserwacji zabytków muzealnych, starodruków, księgozbiorów, archiwów i zbiorów filmowych, zabezpieczenia zabytków przed kradzieżą i zniszczeniem, rozwoju zasobów cyfrowych w dziedzinie kultury, w tym: digitalizację zasobów bibliotecznych i muzealnych oraz archiwów i

zbiorów filmowych, tworzenia wirtualnych instytucji kultury (dotyczy w tym celu zbiorów zabytkowych o szczególnej wartości historycznej).

11.2 - „Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym”, w ramach niniejszego działania można otrzymać dofinansowanie do: budowy, rozbudowy, remontu i przebudowy instytucji kultury, zakupu i remontu trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej — wyłącznie jako jeden z elementów projektu.

11.3 - „Infrastruktura szkolnictwa artystycznego”, gdzie pomoc jest na: budowę, rozbudowę i remont szkół i uczelni artystycznych, zakup i remont trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności edukacyjnej i kulturalnej w szkołach i uczelniach artystycznych (wyłącznie jako jeden z elementów projektu), oraz cyfryzację zasobów bibliotecznych szkół i uczelni artystycznych (wyłącznie jako jeden z elementów projektu).

MKiDN jest odpowiedzialne za realizację tylko kulturalnych priorytetów i trzeba mieć na uwadze to, że ich realizacja nie jest prosta, wymaga dużej wiedzy, miesięcy pracy, ale za to finansowanie jest bardzo duże i może zapewnić utrzymanie projektu przez lata a także może wpłynąć na znaczne poprawienie infrastruktury instytucji, szczególnie podległych MKiDN.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego - podzlecenia

MKiDN nie jest w stanie realizować samodzielnie wszystkich programów, nad którymi sprawuje pieczę, więc podzleca je odrębnym instytucjom realizującym. Poniżej wymieniono kilka z nich:

Narodowy Instytut Audiowizualny

Od października 2009 roku Narodowy Instytut Audiowizualny wraz z Biblioteką Narodową oraz Narodowym Archiwum Cyfrowym i Krajowym Ośrodkiem Badań i Dokumentacji Zabytków pełni funkcję *Centrum Kompetencji w zakresie digitalizacji*. Na stronach tego Instytutu jest informacja, że organizuje on i prowadzi programy oraz konkursy wspierające tworzenie kultury audiowizualnej oraz proces digitalizacji dziedzictwa kulturowego w Polsce. Narodowy Instytut Audiowizualny jest także instytucją wyznaczoną przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego do zarządzania programem „Zasoby Cyfrowe” Priorytetami 3 i 4: „Digitalizacja materiałów archiwalnych” oraz „Digitalizacja materiałów audiowizualnych”. Można w nich aplikować na przedsięwzięcia, które obejmują archiwalia, filmy, nagrania muzyczne czy telewizyjne. NIA nie ma dużego doświadczenia w zakresie digitalizacji, to nowa instytucja na mapie Polski, i dopiero za parę lat będzie można ocenić wyniki jego prac. Informacje o konkursach znajdują się na stronie: <http://www.nina.gov.pl/programy-i-konkursy>.

Polski Instytut Sztuki Filmowej — <http://www.pisf.pl/pl/dotacje/>

W ramach czterech programów operacyjnych Państwowego Instytutu Sztuki Filmowej <http://www.pisf.pl/pl/dotacje/programy-operacyjne/po-2010> możemy pozyskiwać pieniądze na zachowanie archiwów filmowych tj. rekonstrukcję i digitalizację polskich filmów, a także konserwację zbiorów filmowych. Program *Edukacja i upowszechnianie kultury filmowej, Priorytet IV. Digitalizacja i zachowanie archiwów filmowych*, na który jest w 2010 r. — 1,5 mln zł. ma na celu chronić zbiory filmowe Polski. W jego ramach

wolno realizować zadania rekonstrukcji i digitalizacji filmów polskich; digitalizacji i konserwacji archiwalnych zbiorów filmowych oraz dokumentacji filmowej w celu powszechnego udostępniania. Ale tu beneficjentami mogą a być tylko FilMOTEKA Narodowa oraz producenci i inne podmioty dysponujące prawami do filmów. Wydaje się to o tyle rozsądne, że dysponenti praw będą mogli je udostępnić podatnikom, co jest istotne z punktu widzenia publicznego finansowania.

Narodowe Centrum Kultury

Ponieważ, jak wcześniej zaznaczyłam, przy tworzeniu cyfrowych zasobów koniecznym jest zatrudnianie kompetentnych ludzi, to zanim zabierzemy się za to zadanie, warto zaplanować szkolenia dla zespołu, który ma je realizować. Może nam w tym pomóc nowy program, MKiDN *Kadra Kultury*. Na stronach programu <http://kadrakultury.pl/> zapisano, iż: *stwarza on możliwości podnoszenia kompetencji kadry zarządzającej oraz przygotowania specjalistów pod kierunkiem polskich i zagranicznych ekspertów tak, aby nowoczesnie zarządzane placówki, stały się centrami lokalnej aktywności twórczej otwartymi na potrzeby coraz bardziej wymagających odbiorców, a ma się to realizować przez:*

- promowanie nowoczesnych standardów zarządzania instytucjami kultury;
- wsparcie rozwoju kompetencji zarządczych pracowników sektora kultury;
- stymulowanie międzynarodowej współpracy kulturalnej;
- wspieranie procesu ewolucji sektora kultury w Polsce;
- włączanie kultury do działań o charakterze społeczno-gospodarczym.

Program ten warto dokładnie obejrzyć, bo oprócz tego, że w jego ramach są gotowe propozycje szkoleniowe, to jeszcze pokazuje się różne linie grantowe, które trzeba znać i można wykorzystać w pracy, a także informacje o stażach, studiach, doradcach. Funkcja szkoleniowo-informacyjna ma dać narzędzia do lepszego działania i pozyskiwania funduszy oraz inicjowania nowych pomysłów dla kultury. Program ten ma także swój *Newsletter*, który warto zaprenumerować, wówczas każda informacja o grantach, konkursach, szkoleniach będzie do nas docierała szybko i o czasie: <http://www.regiony.nck.pl/newsletter.php>. Ostatnie informacje z NCK wskazują na to, że programy szkoleniowe planowane są ogólnie, co oznacza, że nie możemy wystąpić do NCK z własnym projektem. Być może w przyszłości się to zmieni.

Jeśli doksztalcanie i wymiana doświadczeń są dla nas ważnym punktem w planowaniu przedsięwzięcia to należy także pamiętać o programach, które są im dedykowane i dokładnie przyjrzeć się ich priorytetom, by wybrać dla swojej instytucji odpowiedni program, który pozwoli wykształcić zespół realizacyjny czy nawiązać kontakt z innym ośrodkiem digitalizującym obiekty. Są to programy:

1. Kultura 2009-2013 — <http://www.mkidn.gov.pl/pkk/>.
2. Zintegrowany program na rzecz uczenia się przez całe życie — <http://www.socrates.org.pl/>.
3. Media 2007 — <http://www.mediadesk.com.pl/>.

Instytut Adama Mickiewicza

Program *Kultura 2009-2013* jest najważniejszym kulturalnym programem UE i może być interesujący dla bibliotekarzy. Wyznaczono nim 3 priorytety:

1. wspieranie ponadnarodowej mobilności osób działających w sektorze kultury;

2. pomoc w ponadnarodowym obiegu dzieł oraz wyrobów artystycznych i kulturowych;
3. wspieranie dialogu między kulturami.

Dzięki nim można nawiązać kontakty z ośrodkami, które tworzą zasoby cyfrowe, odwiedzić ośrodki cyfryzacji, przygotować wspólne praktyki, czy wirtualne wystawy, przeprowadzić badania wykorzystując doświadczenia stron. Program jest dość trudny, wymaga zaangażowania 3-6 stron, wkładu własnych pieniędzy, ale może być planowany długoterminowo, co zapewni instytucji utrzymanie projektu przez wiele lat.

Instytut Adama Mickiewicza i Punkt Kontaktowy Kultura, który udziela informacji na temat tego europejskiego programu opracował *Informator o zasadach finansowania i rozliczania projektów w programie Kultura*: http://www.edukultura.pl/media/File/25_Kultura%202007-2013.pdf, można na początek go przeczytać, a potem przejrzeć szczegółowe informacje w *Przewodniku programowym*:

http://eacea.ec.europa.eu/culture/programme/documents/programme_guide_culture_11_2009_pl.pdf. Europejska strona informacyjna programu ma interesujący Newsletter, który warto na bieżąco przeglądać, może na początek powinno się tam znaleźć partnera współpracy, by sprawdzić, jak taki program się realizuje i jakie występują w nim problemy: http://ec.europa.eu/culture/key-documents/doc2523_en.htm, w ten sposób przełamię się pierwsze bariery, jakie nam zawsze towarzyszą, kiedy mamy podejmować się trudnych zadań. A realizacja takiego programu opartego o wielostronną międzynarodową współpracę nie jest łatwa.

Program Europa dla Obywateli 2007-2013 promuje aktywne obywatelstwo europejskie i zaangażowanie obywateli w proces integracji europejskiej. Chodzi o to, żeby przez dialog obywatelski przełamywać bariery językowe i kulturowe. Program wspiera różne przedsięwzięcia zwiększające integrację europejską, które mogą przybierać formę wolnych spotkań, konferencji, paneli dyskusyjnych, zawodów sportowych, konkursów. Projekty organizowane w ramach tego programu powinny: stworzyć obywatelom możliwości budowania otwartej Europy i rozwijać poczucie tożsamości europejskiej opartej. Instytucją odpowiedzialną za wdrożenie programu na poziomie wspólnotowym jest Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA). Na poziomie krajów członkowskich za jego promocję odpowiadają punkty kontaktowe, które udzielają informacji o możliwościach pozyskiwania funduszy wspólnotowych, organizują szkolenia, pomagają w poszukiwaniu partnerów do projektów oraz w wypełnianiu wniosków. Punkt kontaktowy *Europa dla Obywateli w Polsce (ECP Poland)* znajduje się w Instytucie Adama Mickiewicza w Warszawie. Warto zasięgnąć informacji, w jakim zakresie można z tego programu wspierać budowanie zasobów elektronicznych.

Fundacja Polskie Centrum Audiowizualne

Większy zakres wykorzystania może mieć europejski program "Media 2007" mający na celu wzmocnienie konkurencyjności europejskiego przemysłu audiowizualnego oraz tworzenie europejskiego rynku telewizyjnego i związanych z nim usług. Program podkreśla wagę różnorodności językowej i kulturowej oraz projekty dotyczące dziedzictwa twórczości audiowizualnej, ze szczególnym uwzględnieniem technologii cyfrowych.

Główne priorytety programu "Media 2007":

- ochrona i popularyzowanie europejskiej różnorodności kulturowej i jej dziedzictwa audiowizualnego i kinematograficznego, promocja dialogu międzykulturowego;
- zwiększenie dostępności europejskich dzieł audiowizualnych na terenie i poza granicami Unii Europejskiej;
- wzmocnienie konkurencyjności europejskiego sektora audiowizualnego.

Budżet tego siedmioletniego programu (2007-2013) wynosi 755 milionów euro a instytucją zarządzającą w Polsce jest Biuro MEDIA Desk POLSKA działające przy Fundacji Polskie Centrum Audiowizualne <http://fpca.org.pl/index.php?strona=8>. Dużo więcej informacji jest na oficjalnej europejskiej stronie programu EACEA: http://eacea.ec.europa.eu/media/index_en.php. Wszystko zdaje się być pod kontrolą MKiDN.

Fundacja PCA pokazuje także inne źródła finansowania sztuki audiowizualnej, w poszczególnych regionach, warto zajrzeć co i jak rekomenduje na strony *Audiowizualni.pl*: http://www.audiowizualni.pl/index.php?option=com_content&task=section&id=32&Itemid=72.

Instytut Książki

Instytut Książki zarządza Priorytetem 4 (Literatura) oraz Priorytetem 5 (Czasopisma) Programu MKiDN "Wydarzenia artystyczne", w ramach którego można realizować następujące zadania:

- wydawanie i promocja wartościowej literatury;
- wydarzenia literackie promujące literaturę i czytelnictwo;
- dofinansowanie ogólnopolskich przedsięwzięć z zakresu czytelnictwa osób niewidomych i słabowidzących.

Jest to program dobry dla instytucji, które wydają książki i czasopisma oraz są w stanie ucyfrowić zestaw swoich tytułów i wypromować je w Internecie. Warto byłoby także dostosować obiekty cyfrowe dla potrzeb niepełnosprawnych i zarchiwizować je w polskich bibliotekach cyfrowych. Wzbogaciłoby to narodowy zasób o współczesne pozycje, których ze względu na prawo autorskie brakuje w zasobach oraz pomogło tym czytelnikom, którzy takiej szczególnej pomocy potrzebują. Biblioteki cyfrowe szczególnie nadają się do archiwizowania książek dla niedosłyszących i niedowidzących, jeśli je się odpowiednio przetworzy (OCR) mogą być głośno czytane a powiększanie czcionki i obrazu jest standardową funkcjonalnością bibliotek.

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytet III zatytułowany „Wysoka jakość systemu oświaty”, którym zarządza MEN wymienia dwa interesujące z punktu widzenia cyfryzacji zasobów edukacyjnych zadania szczegółowe, które już są realizowane:

1. Narodowy System Edukacji Wirtualnej Scholaris tworzony w ramach *Działania 3.3, Poddziałania 3.3.3* przez Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli;
2. Rozwój nauczania on-line skierowanego do dzieci i młodzieży polskiej przebywającej za Granicą z *Działania 3.3, Poddziałania 3.3.3 realizowany przez*

Zespół Szkół dla Dzieci Obywateli Polskich Czasowo Przebywających Za Granicą.

Warto zainteresować się tymi projektami i wejść we współpracę z ministerstwem, ponieważ dla obu tych działań możemy współtworzyć zasób i upubliczniać go w Internecie. Scholaris Internetowe Centrum Zasobów Edukacyjnych, którego właścicielem jest Ministerstwo Edukacji Narodowej <http://www.scholaris.pl/> ma gromadzić zasoby edukacyjne pomocne w szkołach podstawowych i średnich zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli. Decyzją Ministerstwa Edukacji Narodowej nadzór nad rozwojem i funkcjonowaniem portalu Scholaris.pl został przekazany do Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli. Obecnie trwają prace nad nową wersją portalu.

Ten drugi program zakłada rozwój nauczania on-line skierowanego do dzieci i młodzieży polskiej przebywającej za granicą przez:

- usprawnienie nauczania na odległość przedmiotów ujętych w uzupełniającym i ramowym programie nauczania (konsultacje na platformie on-line),
- opracowanie i prowadzenie kursów on-line przygotowujących do matury w polskim systemie edukacji,
- organizację kół zainteresowań on-line w celu poszerzania wiedzy na temat historii, literatury i kultury polskiej uczniów Zespołu Szkół,
- organizację konkursów z języka polskiego, historii, geografii i wiedzy o Polsce dla dzieci i młodzieży polskiej przebywającej za granicą.

W tego typu nauczaniu zawsze potrzebne są pomoce dydaktyczne, które instytucje kultury mogą współtworzyć.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego dysponuje polskimi środkami finansowymi dla jednostek naukowych, uczelni i innych podmiotów oraz jest instytucją pośredniczącą w trzech programach operacyjnych, w których mamy do czynienia z pieniędzmi europejskich podatników, są to: Innowacyjna Gospodarka, Kapitał Ludzki oraz Infrastruktura i Środowisko. W ramach tych funduszy <http://www.nauka.gov.pl/finansowanie/> instytucje naukowe i szkoły wyższe mogą się ubiegać o pieniądze na:

- projekty badawcze, projekty rozwojowe i projekty celowe finansowane przez Ministra;
- inwestycje służące badaniom naukowym i pracom rozwojowym;
- współpraca naukowa z zagranicą;
- działalność wspomagająca badania (zadania służące rozwojowi, promocji i zastosowaniom praktycznym nauki);
- programy lub przedsięwzięcia określone przez Ministra (jednym z nich jest rozwój zasobów cyfrowych nauki)

W ramach finansowanie projektów rozwojowych można przynajmniej raz w roku aplikować o wyposażenie np. pracowni digitalizacji, czy budowanie repozytorium. Minister ogłasza konkurs, po którym komisje oceniają wnioski. Ważnym kryterium oceny wniosków jest jego przełożenie na praktykę społeczną, co w przypadku budowania zasobów wiedzy nie jest trudne.

W rozporządzeniu ministra w ramach działalności statutowej znajduje się także finansowanie działalności wspomagającej badania obejmuje, tzw. DWB <http://www.nauka.gov.pl/finansowanie/finansowanie-nauki/dzialalnosc-statutowa/>, dzięki któremu można zaplanować następujące prace:

- sporządzanie ekspertyz, opinii i ocen naukowych;
- tworzenie, przetwarzanie, udostępnianie i upowszechnianie informacji naukowych i naukowo-technicznych;
- upowszechnianie, promowanie i popularyzowanie osiągnięć naukowych lub naukowo-technicznych, w tym organizowanie wystaw, targów, konkursów i przedsięwzięć promocyjnych, prenumeratę czasopism naukowych lub popularyzujących naukę, informację i popularyzację w środkach masowego przekazu;
- promowanie przedsięwzięć innowacyjnych wykorzystujących wyniki badań naukowych lub prac rozwojowych.

Wszystkie one idealnie pasują do budowania zasobów wiedzy i kiedyś biblioteki akademickie korzystały powszechnie z tych pieniędzy, niestety od paru lat z powodów proceduralnych jest to utrudnione. Warto jednak dowiedzieć się dokładnie, czy te zasoby są dostępne i wrócić do ich wykorzystania.

Można sobie także wyobrazić projekt na badania własne związany z budową zasobów cyfrowych. Jest to dziedzina nowa, wymaga wielu badań i analiz, które pomogłyby poprawnie realizować to zadanie. W formie projektów badawczych finansowane są badania podstawowe. Można o nie aplikować dwa razy w roku, w tym także z bibliotek akademickich, muzeów, czy archiwów uczelnianych.

Programem własnym ministra nauki jest *Program rozwoju infrastruktury informatycznej nauki na lata 2007-2013* <http://www.nauka.gov.pl/ministerstwo/inicjatywy-ministerstwa/programy-ministra/rozwoj-infrastruktury-informatycznej-nauki/> zakłada realizację 12 zadań, ale z punktu widzenia budowania zasobów ważne są następujące:

1. Wsparcie rozwoju sieci regionalnych dla łatwego dostępu do zasobów i usług informatycznych, dla każdego podmiotu nauki wymagającego takiego dostępu.
2. Utrzymanie ośrodków KDM jako centrów usług i obliczeń dużej mocy, składowania dużych zasobów danych, w tym wieloletnich serwisów typu biblioteki cyfrowe nauki, naukowych baz danych, infrastruktury gridowej oraz oprogramowania naukowo-badawczego.
3. Wsparcie rozwoju serwisów sieciowych, dostępu do literaturowych i faktograficznych baz danych, projektów ułatwiających stabilną integrację nauki ze społeczeństwem.
4. Wsparcie inicjatyw regionalnych i lokalnych w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej i usług sieciowych nakierowanych na powstawanie społeczeństwa informacyjnego, opartego na wiedzy.
5. Współpraca z innymi resortami w zakresie inicjatyw edukacyjnych dotyczących wdrażania nowoczesnych technologii informacyjno-telekomunikacyjnych, *e-Edukacja*, *e-Zdrowie* itp.

Dofinansowanie może być realizowane bardzo różnie w formie dotacji celowych, dotacji podmiotowych, projektów inwestycyjnych, projektów zamawianych, celowych i rozwojowych, jak również ustanowionych w tym obszarze przedsięwzięć i programów. Uczelnie znają te programy, ich szczegółowe wytyczne są podobne, choć też ulegają

nieustannym zmianom — trzeba je śledzić na bieżąco, żeby się rozeznac, kiedy i o co można aplikować.

W ramach MNiSW przewidziano dofinansowanie ośrodków KDM (komputerowych), jako centrów usług i obliczeń dużej mocy i składowania dużych zasobów danych, w tym serwisów typu biblioteki cyfrowe nauki, naukowych baz danych, infrastruktury gridowej oraz oprogramowania naukowo-badawczego. Dofinansowanie to może dotyczyć także jednostek MAN współpracujących z ośrodkami KDM w poszczególnych tematach. Podkreślane jest także utrzymanie dostępu środowiska naukowego do zasobów cyfrowych nauki poprzez długofalowe dofinansowanie takich przedsięwzięć, jak zakup licencji na dostęp do pełnotekstowych baz czasopism, książek i danych, ze szczególnym naciskiem na dorobek polski, poprzez rozbudowę bibliotek cyfrowych publikacji naukowych (w tym dofinansowanie do 50% kosztów zakupu licencji baz danych i elektronicznych wydawnictw naukowych).

Opis tego programu znajduje się na stronach MNiSW: http://www.nauka.gov.pl/fileadmin/user_upload/28/81/28816/20070628_Program_rozwoju_infrastruktury_informatycznej_nauki_na_lata_2007-2013.pdf. Wnioski można składać corocznie w terminie do 30 czerwca.

Jeśli chodzi o środki zewnętrzne z Unii Europejskiej, to MNiSW jest instytucją pośredniczącą w realizacji dwóch priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka:

- Priorytetu I - Badania i rozwój nowoczesnych technologii.
- Priorytetu II - Infrastruktura sfery B+R.

Realizacja PO IG finansowana jest ze środków Unii Europejskiej (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego - 85 %) oraz środków krajowych (budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego - 15 %). Kwota przewidziana na realizację Priorytetu I Badania i rozwój nowoczesnych technologii oraz Priorytetu II Infrastruktura sfery B+R przeznaczono kwoty po 1,3 mld EUR.

Budowanie zasobów cyfrowych i zasobów nauki może się odbywać w ramach Priorytetu II zatytułowanego *Infrastruktura sfery B+R*. W jego ramach szczególnie ważne jest *Działanie 2.3 Inwestycje związane z rozwojem infrastruktury informatycznej nauki*, gdzie można wykonać projekt w zakresie rozwoju zasobów informacyjnych nauki w postaci cyfrowej oraz zaawansowanych aplikacji i usług teleinformatycznych, dla środowiska naukowego, co nie jest bez znaczenia z punktu widzenia bibliotek cyfrowych, które potrzebują zaplecza informatycznego, by się rozwijać i magazynów, w których mogłyby zasoby przechowywać i zabezpieczać. W ramach tego programu będzie możliwe dofinansowanie niezbędnych inwestycji związanych z utrzymaniem i rozwojem infrastruktury informatycznej nauki. Szczegółowe informacje o priorytetach i działaniach można znaleźć na stronach ministerstwa:

http://www.nauka.gov.pl/fileadmin/user_upload/52/71/52713/20090615_uszcz_POIG_v8_12_0609.pdf. Beneficjentami będą mogły być m.in.: jednostki naukowe (z wyłączeniem centrów badawczo-rozwojowych), jednostki wiodące MAN, centra KDM, jednostki naukowe wchodzące w skład sieci naukowych i konsorcjów naukowych - przemysłowych, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, spółki powołane z udziałem tych podmiotów nie działające dla zysku.

Aplikowanie do tych programów nie jest łatwe, ponieważ procedury biurokratyczne są dość skomplikowane i żmudne, ale pieniądze, jakie przeznaczają się na ich realizację są bardzo duże. Trzeba mieć dobry zespół realizacyjny i sprawną administrację w instytucji, by taki

program obsługi. Należy się liczyć także z poważnym monitoringiem i kontrolą projektu przez 5 lat.

Ponadto Narodowe Centrum Badań i Rozwoju ma w ramach *Strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych* realizować zadanie zatytułowane: „Interdyscyplinarne systemy interaktywnej informacji naukowej i naukowo technicznej”. Został on przekazany do realizacji NCBiR pismem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 listopada 2008 r.

http://www.ncbir.pl/www/index.php?option=com_content&task=view&id=404&Itemid=245.

Cele tego programu zapisano następująco:

1. Udostępnienie badaczom i społeczeństwu obszernego zbioru źródeł (znaczącego w ogólnym ich zbiorze), zgodnie z następującymi kryteriami:
  - w sposób wiernie oddający jego oryginalny przekaz;
  - w powiązaniu interaktywnym, w sposób ułatwiający wszechstronne wykorzystanie, a jednocześnie intuicyjny w obsłudze;
  - w połączeniu z materiałami pomocniczymi (słowniki, wykazy, komentarze, zestawienia).
2. Rozwój wykorzystania technologii informatycznych w humanistyce i naukach społecznych.
3. Rozwój wykorzystania technologii informatycznych w naukach inżynierjno-technicznych oraz naukach o życiu.
4. Budowa zintegrowanego systemu wiedzy umożliwiającego akwizycję wiedzy z rozproszonych i heterogenicznych danych; rozwój systemów baz wiedzy dla przechowywania i przetwarzania wiedzy; rozwój aplikacji i usług wykorzystujących dostępne bazy wiedzy.

4 czerwca 2009 dyrektor NCBiR ogłosił konkurs na: „Utworzenie uniwersalnej, otwartej, repozytoryjnej platformy hostingowej i komunikacyjnej dla sieciowych zasobów wiedzy dla nauki, edukacji i otwartego społeczeństwa wiedzy”. Niestety do dziś (kwiecień 2010) na stronach Centrum nie ma informacji, kto wygrał konkurs i będzie realizował zadanie, a z punktu widzenia budowania zasobów nauki, jest on bardzo ważny i kwoty przeznaczone na jego realizację znaczące.

16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO)

Pieniądze na budowanie zasobów cyfrowych znajdują się także w prawie każdym województwie i są w dyspozycji Urzędów Marszałkowskich. Na stronach Ministerstwa Rozwoju Regionalnego można znaleźć dokładne informacje na ich temat lub skorzystać z mapy opracowanej przez Towarzystwo Amicis <http://www.euronakulture.eu/rpo/rpo.php>, która zestawia tylko fundusze na kulturę planowane przez poszczególne województwa. Przy czym należy pamiętać, że programy te mogą mieć różne nazwane priorytety, nie zawsze od razu wynika z nich nasz cel, trzeba dobrze je przeczytać, ponadto plany mogą ulegać modyfikacjom a fundusze przesunięciom, więc zawsze wiedzę w tej kwestii należy na bieżąco weryfikować w swoim Urzędzie Marszałkowskim.

Dla przykładu podaję informacje o *RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego*, który ma ciekawy Priorytet III - „Rozwój infrastruktury społecznej”, Działanie 3.3 - „Rozwój infrastruktury kultury”, pozwala otrzymać dofinansowanie na projekty z zakresu kultury mające na celu:

- budowę, rozbudowę i przebudowę obiektów kultury o znaczeniu regionalnym, wraz z przystosowaniem obiektów dla osób niepełnosprawnych,
- inwestycje z zakresu rewaloryzacji, restauracji, renowacji obiektów i zespołów zabytków wraz z otoczeniem,
- zakupu lub renowacji wyposażenia trwałego do prowadzenia działalności kulturalnej,
- konserwacji ruchomych obiektów dziedzictwa kulturowego, w tym np. zbiorów muzealnych, archiwaliów i starodruków,
- zakupu i instalacji systemów zabezpieczeń obiektów i zespołów zabytkowych przed pożarem, kradzieżą i zniszczeniem,
- tworzenie kompleksowych systemów informacji w zakresie kultury oraz na rzecz promocji w zakresie kultury,
- tworzenie wirtualnych muzeów, galerii, fonotek, filmotek, cyfrowych bibliotek, czytelni.

Marszałek tego województwa w ramach swojej strategii rozwoju będzie realizował program *e-Kultura*, z którego doposaży i dofinansuje pracownie digitalizacji w regionie, tym samym wesprze Kujawsko-Pomorską Bibliotekę Cyfrową, która jest traktowana jako najważniejszy regionalny projekt tego typu. Podobne programy są w innych regionach i wiele instytucji pamięci już złożyło wnioski w ich ramach, a niektóre otrzymały środki, np.: Śląska Biblioteka Cyfrowa w z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego realizuje projekt *Digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego - kronik szkolnych*: <http://www.sbc.org.pl/dlibra/news?news=full>. Dzięki tym programom wydaje się, że możemy liczyć na znaczny postęp w zakresie powiększenia zasobów cyfrowych w Polsce.

Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej

Fundacja ta oferuje szczególny program EXTERIUS, gdzie można zdobyć wsparcie finansowe dla wyjątkowych inicjatyw o istotnym znaczeniu dla nauki w Polsce, ale nie mogących uzyskać dofinansowania z innych źródeł. Fundacja nie określa listy działań, które mogą zostać objęte programem, lecz rozpatruje indywidualnie każdy wniosek. Najważniejszy jest pomysł i jego znaczenie dla nauki oraz społeczeństwa. Wykluczono zakup i naprawę aparatury badawczej oraz modernizację laboratoriów, finansowanie konferencji naukowych lub kosztów studiów krajowych albo zagranicznych. Do programu mogą zgłaszać się zarówno instytucje naukowe i organizacje wspierające rozwój nauki w Polsce, jak też uczeni indywidualni i zespoły naukowe.

Co najważniejsze i wygodne dla beneficjentów to to, że nie trzeba składać od razu pełnego wniosku, tylko na początek wystarczy napisać list intencyjny prezentujący ideę i założenia projektu. Decyzję o przyjęciu projektu do konkursu podejmuje Zarząd Fundacji i dopiero wówczas trzeba napisać wniosek. Listy intencyjne i wnioski można składać w dowolnym terminie: http://www.fnp.org.pl/programy/aktualne_programy_fnp/inne_inicjatywy/program_exterius_poza_szlakiem..

Fundacja ma także szczególny projekt *Fundusze dla bibliotek*, które nie radzą sobie ze składaniem skomplikowanych wniosków do dużych projektów europejskich. Jego celem jest pomoc w przygotowaniu projektu i aplikowaniu o pieniądze nie tylko bibliotekom, ale i archiwom. W przypadku tego nietypowego programu Fundacja ma też swoje priorytety, a są to:

- znaczenie zbiorów dla badań naukowych i dziedzictwa historycznego Polski;

- plany dotyczące udostępniania zbiorów do prac naukowych;
- formalną i merytoryczną zgodność przedstawionego projektu z kryteriami związanymi z możliwością ubiegania się o dofinansowanie z funduszy strukturalnych;
- możliwość zapewnienia wkładu własnego przez wnioskodawcę;
- potencjał wnioskodawcy w zakresie przeprowadzenia prac przewidzianych we wniosku i zapewnienia wysokiej jakości opieki nad posiadanymi zbiorami po zakończeniu realizacji projektu.

Wszystkie informacje o programach dostępne są oczywiście na stronach internetowych Fundacji: http://www.fnp.org.pl/programy/aktualne_programy_fnp.

Fundacja Kronenberga

Fundacja ta wspiera działania instytucji non-profit na rzecz edukacji i rozwoju lokalnego w zakresie: innowacji w edukacji; edukacji ekonomicznej; dziedzictwa kulturowego i tradycji; twórczości artystycznej dzieci i młodzieży. Chętnie finansuje warsztaty, szkolenia, konkursy i olimpiady. Wnioskodawcami mogą być fundacje, stowarzyszenia, szkoły, domy kultury, biblioteki oraz jednostki samorządu terytorialnego działające na rzecz dobra publicznego. Trzeba pamiętać, że nie podlegają dotacjom następujące działania: koszty bieżącej działalności organizacji, projekty inwestycyjne (w tym budowy, remonty), projekty realizowane za granicą, przedsięwzięcia religijnych i polityczne, konferencje, sympozja, seminaria, zakupy wyposażenia pracowni komputerowych, wydawnictwa, imprezy okolicznościowe (festiwale, koncerty, przedstawienia teatralne, jubileusze oraz wystawy), ale fundacja już dofinansowywała digitalizację obiektów bibliotecznych. Na stronie fundacji można znaleźć listy dotacji przyznanych przez Fundację oraz przykładowe projekty, co może ułatwić grantobiorcom podjęcie właściwej decyzji. Fundacja prowadzi kontrolę 80% dotacji przyznanych w danym roku. Wnioski o dotacje przyjmowane są za pomocą elektronicznego systemu, co się coraz częściej zdarza. <http://www.citibank.pl/poland/kronenberg/polish/index.htm>.

W roku 2008 r. Biblioteka Uniwersytetu Wrocławskiego zakończyła realizację projektu „Ochrona europejskiego dziedzictwa kulturowego - digitalizacja i mikrofilmowanie wybranych niszczących ze względu na zakwaszenie papieru gazet śląskich, ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu”, który w dużej części dotowany był przez Fundację Bankową im. Leopolda Kronenberga. Przykładowe czasopismo zdigitalizowane dzięki dotacjom Fundacji: *Grottbauer Stadt- und Kreisblatt* <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra/publication?id=10479&tab=3>.

Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej

Fundacja ta <http://www.fwpn.org.pl/> ma w zakresie finansowania interesujący dla instytucji pamięci *Priorytet IV* dotyczący zachowania wspólnego polsko-niemieckiego dobra kulturowego. Ważnymi kryteriami wyboru są jakość i profesjonalizm oraz znaczenie danego zadania dla dialogu polsko-niemieckiego. Fundacja wspiera tylko projekty, które realizowane są we współpracy z partnerem z drugiego kraju — o tym należy bezwzględnie pamiętać i najpierw pozyskać niemieckiego partnera i dopiero z nim planować przedsięwzięcia digitalizacyjne, najlepiej obiektów niemieckich, których w polskich bibliotekach jest bardzo dużo i są cenne. Trzeba także pamiętać o wkładzie własnym do projektu, ponieważ FWPN wspiera projekty do 60% kosztów projektu, co oznacza, że pozostałe trzeba sobie zapewnić. Maksymalna kwota dotacji wynosi 80.000 zł. Niestety finansowanie odbywa się w ratach, każda z nich wypłacana jest po

rozliczeniu poprzedniej, udogodnieniem jest to, Fundacja nie określa długości czasu realizacji projektu, powinien być realizowany zgodnie z harmonogramem podanym w wniosku, ale można go planować bez specjalnych rygorów z dużym zapasem.

Ambasada Królestwa Niderlandów w Warszawie

Ambasada rekomenduje program nazwany *Lokalne Projekty Kulturalne*, który wspiera polskie inicjatywy lokalne zmierzające do współpracy kulturalnej z Holandią. Projekt muszą spełniać kryteria przyczyniające się do współpracy kulturalnej z Holandią, mają być inicjowane przez polskie organizacje i realizowane w Polsce.

Priorytety, jakie m.in. Holendrzy finansują mogą być ciekawe dla bibliotek:

- Ochrona i zachowanie dziedzictwa kultury polsko-holenderskiej;
- Innowacje w kulturze i gospodarce, rewitalizacja;
- Współpraca między muzeami;
- Język holenderski;
- Profesjonalizacja sektora kultury.

Wnioski o dotację powinny być składane nie później niż 6 tygodni przed realizacją programu, przez lokalną organizację, która ma odpowiednią kadrę i jest w dobrej kondycji finansowej. Projekt nie może być komercyjny i musi mieć wkład własny. Wydział Kultury ambasady holenderskiej w Warszawie udziela szczegółowych informacji na temat programu: http://www.minbuza.nl/PostenWeb/P/Polen/Netherlands_Embassy_in_Warsaw/the_Embassy/Embassy_Staff/Press_and_Cultural_Affairs/See_also/Financial_support_funding.

Fundusze krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG)

Mieliśmy do niedawna bardzo dobre fundusze „norweskie” www.eog.gov.pl, umożliwiające realizację zarówno projektów o zasięgu krajowym i międzynarodowym, dotyczące kultury, edukacji, jak i upowszechniania praw człowieka i obywatela oraz rozwoju społecznego. Niektóre środki finansowe, które przeznaczano dla sześciu priorytetów, były ciekawe dla bibliotekarzy, np.: *Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego*. Skorzystało z niego w Polsce parę instytucji w Polsce w tym także digitalizując obiekty kultury, np.: Ossolineum czy Książnica Cieszyńska. Projekt „Ochrona i konserwacja cieszyńskiego dziedzictwa piśmienniczego” zrealizowany został w latach 2007-2010. Jego celem było kompleksowe zabezpieczenie oraz wprowadzenie do obiegu naukowego i kulturalnego zbiorów kilku cieszyńskich instytucji bibliotecznych i archiwalnych. Wartość projektu wyniosła ogółem 2 027 185 Euro, która to kwota w 81,78 procentach (tj. 1 657 832 Euro) pokryta została ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, a w części równej 334 000 zł z dotacji pochodzącej z programu Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego: <http://eog.kc-cieszyn.pl/>.

Niestety w tym roku skończyły się już te możliwości, został jedynie *Fundusz Wymiany Kulturalnej*, który realizuje MKiDN <http://www.fwk.mkidn.gov.pl/>, z którego można zaplanować następujące zadania miękkie (nieinwestycyjne):

- organizacja wystaw artystycznych, spektakli, koncertów i innych wydarzeń artystycznych;
- udział twórców i artystów w międzynarodowych wydarzeniach artystycznych;

- wspieranie współpracy oraz wymiany artystów w zakresie m.in. sztuk plastycznych, sztuk scenicznych, muzyki, fotografii, literatury i innych;
- wspieranie współpracy szkół i uczelni artystycznych;
- współpraca ekspertów w dziedzinie nowoczesnych technik konserwatorskich, dokumentacji, ochrony, konserwacji i promocji dziedzictwa kulturowego, zwalczania nielegalnego wywozu i wwozu oraz handlu skarbami kultury;
- współpraca międzyinstytucjonalna instytucji kultury i archiwów.

Wnioski mogą składać: jednostki samorządu terytorialnego i ich związki; publiczne instytucje kultury; publiczne szkoły i uczelnie artystyczne; archiwa państwowe; organizacje pozarządowe ze sfery kultury; artyści, twórcy, animatorzy kultury, kierowani przez jeden z podmiotów wymienionych wyżej. Piszę dokładniej o tym funduszu, dlatego że być może plany, co jego dalszego trwania się zmieniają i powyższe informacje się przydadzą.

III. Organizacje i instytucje wspierające kulturę działające za granicą

Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki (International Visegrad Fund — IVF)

Celem Funduszu jest wsparcie współpracy pomiędzy państwami Grupy Wyszehradzkiej: Polską, Węgrami, Czechami i Słowacją oraz ich wspólna reprezentacja w państwach trzecich. Realizuje się je przez wspieranie finansowe działań z zakresu:

1. współpraca kulturalna (np. festiwale, publikacje);
2. współpraca naukowa i badania naukowe (np. konferencje, publikacje, badania);
3. edukacja (np. seminaria, szkoły letnie);
4. współpraca transgraniczna (np. projekty dwóch państw dotyczące rejonów przygranicznych w odległości nie większej niż 50 km od granicy);
5. promocja turystyki (np. przewodniki, prezentacje, targi).

Koszty, jakie mogą być pokryte odnoszą się do następujących rzeczy: druk publikacji, ich produkcję i dystrybucję; zakwaterowanie i wyżywienie; koszty podróży; honoraria dla ekspertów; przekłady i tłumaczenia; nagrody w konkursach; materiały promocyjne; koszty public relations; tworzenie i aktualizacja stron internetowych. Preferowane są projekty angażujące podmioty ze wszystkich czterech państw Grupy Wyszehradzkiej. W przypadku dotacji standardowych konieczne jest uczestnictwo co najmniej trzech podmiotów z trzech różnych krajów, za wyjątkiem projektów w obszarze współpracy przygranicznej. W ramach tego funduszu można zorganizować warsztaty, konferencje na temat digitalizacji, opublikować materiały lub zaplanować szkolenia bibliotekarzy z zakresu tworzenia czy zachowania zasobu cyfrowego, można przygotować konkurs na najciekawsze kolekcje cyfrowe w krajach Europy Wschodniej i opracować plan kompleksowej ich promocji w Europie. Szczegółowe informacje o grantach po polsku są na stronie: http://www.visegradfund.org/standard_basicPL.html.

European Cultural Foundation <http://www.eurocult.org/we-support-cultural-cooperation/grants/>

Europejska Fundacja Kultury ma następujące programy, w ramach których przyznaje granty:

1. Empowerment of People through Art and Culture — upodmiotowienie ludzi przez kulturę i sztukę — wspiera różne społeczności w Europie oraz zachęca do wymiany i wzmocnienia pozycji grup niedostatecznie reprezentowanych. Interesują ją projekty zmniejszające wykluczenie, konflikt i zbliżanie ludzi, projekty nowych grup docelowych i tworzenie nowych miejsc prezentujących kulturę.
2. Connecting Sources of Knowledge — łączenie źródeł wiedzy - to program, w którym interesuje Fundację międzysektorowa współpraca pokoleń (online i offline), innowacyjne i kreatywne działania, tworzenia nowoczesnych rozwiązań, poszerzenie wymiany wiedzy, eksperymenty z nowymi technologiami.
3. Linking Policy and Practice — powiązanie polityki z praktyką — Fundacja chce wesprzeć projekty, które pomagają budować otwartą Europę, przyczyniając się do rozwoju polityki kulturalnej na szczeblu lokalnym, krajowym, regionalnym i na szczeblu europejskim.

Dla budowania zasobów cyfrowych priorytet 1 i 2 wydaje się bardzo ciekawy. O granty mogą aplikować europejskie organizacje kultury, najważniejszym kryterium jest partnerstwo i współpraca, zatem trzeba mieć kilku różnych partnerów, efektem końcowym musi być konkretny produkt, np. kolekcja cyfrowa, szkolenie, sieć współpracy czy laboratorium współpracy, forum wymiany wiedzy. Projekt musi być zrealizowany w ciągu 18 miesięcy i mieć co najmniej 20% wkładu własnego. Maksimum kwoty dofinansowania wynosi 30.000 Euro. Więcej informacji można przeczytać w dokumencie zatytułowanym *How to apply for an ECF Collaboration grant* a dostępnym pod adresem: <http://www.eurocult.org/uploads/docs/1462.pdf>.

Porady praktyczne na zakończenie

W niniejszym opracowaniu starano się podejść do pozyskiwania grantów w sposób niestandardowy, tzn. wskazać, że proste poszukiwania i monotematyczne myślenie o digitalizacji nie jest wskazane. Trzeba myśleć wielotorowo i poszukiwać pieniędzy nie tylko na różnaki działania - niekoniecznie nazywające się *digitalizacja, cyfryzacja, bazy wiedzy* - ale np. *szkolenia kadry, współpraca międzynarodowa, wymiana kulturalna* oraz nie przywiązywać się do myślenia resortowego czy instytucjonalnego. Pieniądze można pozyskać będąc partnerem innej aplikującej instytucji, np. organizacji pozarządowej, która może w danym projekcie mieć większą szansę na pozyskanie funduszy niż instytucja, do której przynależymy.

Polska jest krajem resortowym i często pieniądze na zdania rozdziela się nie wg kompetencji a przynależności do resortu. Wskazuje na to odpowiedź ministra kultury na zapytanie Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich w sprawie usunięcia ich z listy beneficjentów programów digitalizacyjnych: <http://www.ebib.info/content/view/2547/201/>. Dlatego musimy patrzeć na te sprawy niestandardowo i widzieć je tam, gdzie wcześniej byśmy się nie spodziewali zobaczyć.

Inne istotne rzeczy, które trzeba mieć na uwadze skonkretyzowano poniżej w krótkich poradach praktycznych, które wynikają z doświadczenia grantobiorcy, warto się na chwilę przy nich zatrzymać i pomyśleć, ułatwiają życie i wnoszą ważny społeczny aspekt do tego, co robimy:

Bądźmy kompetentni! — jeśli chce się aktywnie zdobywać pieniądze dla własnej instytucji warto skończyć profesjonalny kurs, który pozwoli zorientować się w tym, jakie

fundusze są w Polsce i za granicą dostępne oraz jak wnioskować o nie czy nimi potem zarządzać. Tego typu umiejętności są niezbędne, by osiągnąć sukces.

Współpracujmy! — dobrze byłoby wcześniej uczestniczyć w projekcie partnerskim z doświadczoną instytucją, co pozwoli oswoić się z procedurami obowiązującymi przy realizacji trudnego przedsięwzięcia i nabrać doświadczeń.

Grajmy zespołowo! — należy koniecznie wybrać zespół najlepszych współpracowników, jakich mamy w instytucji, z zapałem do pracy i miłością do nowych technologii. Ludzie są zawsze najważniejsi w projekcie, umiejętność współpracy z nimi i dobre planowanie zadań to połowa sukcesu. Nie oszczędzajmy w planowaniu pieniędzy na wynagrodzenia dla zespołu, ich satysfakcja przełoży się na efektywność i jakość pracy.

Rozpoznajmy zagrożenia! — trzeba pamiętać, że budowanie zasobów cyfrowych nie jest łatwe i niesie ze sobą sporo problemów, które muszą być rozpoznane i zdefiniowane, zanim sięgniemy po fundusze i podpiszemy umowę, która określa konkretne warunki realizacyjne. Jeśli się tego nie uczyni, to może się okazać, że nie będzie można dotrzymać warunków umowy. To ryzyko znają ci, którzy już podobny projekt zrealizowali, trzeba się ich radzić.

Poznajmy prawo! — ważnym elementem, o którym trzeba pamiętać są ograniczenia prawnoautorskie, to one powodują, że bardzo wiele dzieł nie może być upublicznionych w Internecie, a tym samym nie może być osiągnięty jeden z ważniejszych priorytetów stawianych często w projektach — upublicznienie kolekcji online. Starając się o grant należy pamiętać o tym i wszystkich innych przeszkodach, na jakie napotkamy, by potem nie ponosić konsekwencji nieprawidłowych decyzji. Dlatego należy znać, polskie prawo autorskie i praktyki, jakie stosują biblioteki cyfrowe, mieć prawnika, który wesprze radą w razie problemów lub wpisać jego ekspertyzy do harmonogramu projektowego.

Planujmy rozsądnie! — nie należy planować na wyrost, trzeba dać sobie rezerwę czasową, finansową i ilościową, ponieważ przedsięwzięcia digitalizacyjne są innowatorskie i nie wszystko jest rozpoznane. Pomyślmy o planie B – awaryjnym.

Otwierajmy zasoby! — Pamiętajmy o tym, że jeśli skorzystamy z publicznych funduszy, to powinniśmy tak zaplanować dostęp do zbiorów, by zgodnie z prawem udostępnić go podatnikom bez przeszkód i nie pobierać opłat z tego tytułu. Podatnik już raz zapłacił za digitalizację dając nam grant.

Dzielmy się doświadczeniem! – jeśli skorzystaliśmy z rady innych, zrealizowaliśmy trudne przedsięwzięcie, to dzielimy się to wiedzą z innymi. Promujmy projekt, opisujmy go, zaoferujmy pomoc innym, dzięki temu polskie zasoby elektroniczne będą mogły stale rosnąć z korzyścią dla nas wszystkich.

Przypisy

1. Justyna Hofmokl, Internet jako dobro wspólne, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne Warszawa 2008. [data dostępu 5.04.2010]. Tryb dostępu: http://otworzksiazke.pl/ksiazka/internet_jako_dobro_wspolne/.
2. Bożena Bednarek-Michalska Manifest Domeny Publicznej, w: Biuletyn EBIB [Dokument elektroniczny] Nr 2/2010 (111) marzec. — Czasopismo elektroniczne. — [Warszawa] : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich KWE, 2010. — Tryb dostępu: <http://www.ebib.info/2010/111/a.php?michalska>.

3. Na stronie Zbiory: jak korzystać ze zbiorów NAC?, czytamy: „Aby wykorzystać kopie materiałów archiwalnych NAC, należy uiścić opłaty. Wykorzystane materiały z NAC muszą być opatrzone podpisem z informacją o ich pochodzeniu”. Drugi argument rozumiem, ale pierwszego nie. [data dostępu 5.04.2010]. Tryb dostępu: http://www.nac.gov.pl/zbiory_korzystanie.
4. The NIH Public Access Policy [data dostępu 5.04.2010]. Tryb dostępu: <http://publicaccess.nih.gov/>.
5. Zob. Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego <http://www.biblioteki.org/>, która jest trzecim z pośredników do realizacji programu bibliotecznego w Polsce Fundacji Melindy i Billa Gatesów.

Literatura

1. Analiza możliwości pozyskania wsparcia finansowego z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w latach 2007-2013 na realizację projektów dotyczących bibliotek. Zespół projektowy EICS pod kierunkiem Piotra Skajewskiego, na zlecenie Fundacji na rzecz Nauki Polskiej. Warszawa 2008. [data dostępu 10.04.2010]. Tryb dostępu: http://www.fnp.org.pl/files/programy/24/EICS_ekspertyza.pdf.
2. EURO NA KULTURĘ. Projekt realizowany jest przez Towarzystwo Amicis. [data dostępu 17.04.2010]. Tryb dostępu: <http://www.euronakulture.eu/index.php>.